

RECENZJA PRACY MAGISTERSKIEJ

1. Nazwisko i imię autora pracy: Michaela Ďurková

2. Temat pracy magisterskiej: *Holokaust v politickom diškurze postkomunistických krajín: prejavy prezidentov Českej republiky a Poľska*

3. Recenzent: prof. dr hab. Jacek Chrobaczyński – Instytut Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie

4. Zgodność problematyki badawczej z tytułem pracy:

Praca, merytorycznie w pełni zgodna z zaproponowanym przez autorkę tematem. Interesujący problem – próba „zderzenia”, ale przede wszystkim analizy zagadnienia Zagłady w dwu zróżnicowanych i to bardzo (także polityka pamięci) w systemie okupacji niemieckiej krajach (okupacja w Polsce, Protektorat Czech i Moraw i Państwo Słowackie), z perspektywą spojrzenia politycznego (politologicznego).

5. Podstawa źródłowa i techniki badawcze:

Praca, przy tak zdefiniowanym problemie badawczym musi mieć charakter interdyscyplinarny (przede wszystkim historia – jako dyscyplina naukowa i polityka, jej konteksty, cele itd.). Analiza historyczna jest tu ważną, erudycyjną częścią, choć o charakterze raczej wprowadzającym, orientującym czytelnika, raczej bez analizy pogłębionej. Ważnym dopełnieniem, i to jest b. interesujące w całej pracy, jest analiza zagadnienia z wykorzystaniem metod badawczych ze sfery nauk społecznych (nauki o polityce, socjologia). Doceniam też wykorzystanie sfery socjohistorycznej, w tym przede wszystkim tego, co nazywamy polityką pamięci. Nie tzw. polityką historyczną, co dominuje obecnie, niestety, w Polsce (preferencje rządzących o charakterze bardziej propagandowym niż *stricte* naukowym), a właśnie położeniem akcentu szczególnego na politykę pamięci (teoretycznie, ale i w konkretnym, „Zagładowym” przypadku), co oznacza wykorzystanie też nauk o kulturze (świadomość, postawy, wiedza ogólna, humanistyczna itd.). Analiza prowadzona przez autorkę jest dość wyrazista, zrozumiała, czytelna nawet dla przeciętnego czytelnika.

6. Układ i konstrukcja pracy:

Struktura pracy przemyślana, uwzględnia czynnik czasu i przestrzeni, dostrzegam też elementy ciągłości i zmiany. Ważną rolę pełni wprowadzenie, jak i zakończenie – syntetyzują. Może w przypadku podsumowań przydałoby się np. wyznaczenie nowych pól badawczych. Temat pracy (całość) dobrze koreluje z jej układem wewnętrznym – narracyjnie i analitycznie. Nie zgłaszam uwag krytycznych, poza uwagą wcześniejszą.

7. Znajomość literatury i przedmiotu badań:

Wykaz wykorzystanych źródeł (drukowanych) i literatury przedmiotu może zaimponować – dość obszerna, różnorodna, zarówno w sferze teoretycznej (rozdział wprowadzający – por. przypisy), jak i już analitycznej (pozostałe rozdziały). Autorka, co ważne, nie wymienia tych pozycji, „bo tak wypada” w pracy naukowej, ale dowodzi, że zna tę literaturę i potrafi ją wykorzystywać. Świadczy o tym sama narracja, jak i aparat naukowy (przypisy). Ze względu na problem badawczy wykorzystywała, jako główne pozycje – literaturę czeską (zrozumiałe) i w dość ograniczonym, ale dobrze dobranym, zakresie źródła i literaturę polską. Dopełnieniem istotnym pozostaje literatura innych języków, co dobrze świadczy o erudycji. Autorka rozumie procesy i zjawiska, pamięta o wyjaśnianiu i o kluczowym pytaniu badawczym: dlaczego. Dostrzegam to w narracji.

8. Poprawność opracowania wyników badań oraz zasadność uogólnień i wniosków:

Autorka raczej dobrze porusza się w niełatwym, interdyscyplinarnym zagadnieniu. Zagłada w perspektywie nie tylko historycznej (badawczej), ale przede wszystkim w pamięci i, nie ma co ukrywać, sporze różnych racji i opcji, w tym i niestety politycznych (tzw. polityka Holocaustu) to trudne badawcze, a i polityczne pole. Pole sporu. Szczególnie, gdy w grę wchodzi komparatystyka. Polska perspektywa Zagłady jest zdecydowanie inna niż czeska – to zrozumiałe, ale kontekstem zasadniczym pozostaje polityka (decyzje) i praktyka (przede wszystkim) okupacyjna. Te różnice pomiędzy praktyką na ziemiach polskich i w Protektoracie (Państwo Słowackie ks. Hlinki, to inny problem) nie należą do łatwych. Ale autorka sobie z tym radzi, co nie oznacza, że wszystkie jej spostrzeżenia i uwagi, w różnych perspektywach spojrzenia, mogą być w pełni akceptowane. Nie polemizuję tu merytorycznie, bowiem to opinia o całości pracy. Zwracam też uwagę na inny jeszcze kontekst, różnicujący w spojrzeniu – osobistości: Vaclav Havel i Aleksander Kwaśniewski – to różne trajektorie biograficzne, zróżnicowane doświadczenie w systemie komunistycznym, co zresztą jest b. interesujące właśnie w

sferze, którą autorka się zajmuje. Można było pogłębić to socjohistoryczne zagadnienie, ale nie burzy ta pewna powierzchowność spojrzenia na Havla i Kwaśniewskiego zasadniczo narracji. Jest dość spójna i logiczna. Autorskie wnioski, a także przedstawione w pracy sądy autorki nie budzą zasadniczo kontrowersji. Oczywiście szanuję tu suwerenność autorską, choć nie ukrywam, że na pewne kwestie, analizowane w pracy spoglądałbym nieco inaczej. Ale autorka ma prawo do swojego spojrzenia, które mieści się w wymogach nauki. Doceniam fakt, że sądy i wnioski są przemyślane, mieszczą się w metodologii, nie są nadmiernie represywne intelektualnie, czy jednostronne. To zaleta tej pracy. Oceniam zatem, że to dobra praca magisterska – warto o tym pamiętać. Stąd i wymagania powinny to uwzględniać.

9. Strona językowa i graficzna pracy:

Raczej nie dostrzegam większych potknięć (jak na własną znajomość, przeciętną j. czeskiego). Doceniam staranność redakcji, w tym i redakcji technicznej. Całość robi bardzo dobre wrażenie.

Ocena pracy: bardzo dobry (5,0).

Kraków, 5 września 2018.

Podpis

Jacek Chrobaczyński